

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК 378.147.1:37.013.33:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18219421>

**Академічна доброчесність як основа професійної етики в медичній
освіті**

Супруненко Сергій Миколайович,

кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри хірургії № 2,
Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-7635-5594>

Школьнікова Тетяна Юріївна,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та
суспільних наук, Вінницький національний медичний університет
ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-0025-2326>

Волошенюк Тетяна Василівна,

доктор філософії, доцент кафедри фармації та фармакології,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-1477-941X>

Прийнято: 27.12.2025 | Опубліковано: 12.01.2026

Анотація: В умовах трансформації системи вищої освіти проблема формування та дотримання принципів академічної доброчесності набуває особливої актуальності, оскільки результати медичної діяльності безпосередньо впливають на здоров'я, життя та безпеку людини. Академічна

добросесність у медичній сфері охоплює не лише запобігання таким порушенням, як плагіат, фабрикація чи фальсифікація даних, але й формування культури відповідального використання наукової інформації, коректного проведення досліджень та дотримання етичних норм клінічної практики.

Мета дослідження полягає в аналізі стану дотримання норм академічної добросесності у вищій медичній освіті України та розробленні рекомендацій щодо її імплементації в освітній процес медичних закладів.

Методи. Дослідження ґрунтується на аналізі чинних нормативно-правових актів України, що регулюють академічну добросесність, систематичному огляді наукових праць українських та зарубіжних учених, а також на емпіричному дослідженні шляхом анкетування випускників Полтавського державного медичного університету, Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова та Волинського національного університету імені Лесі Українки. Анкета містила десять питань, спрямованих на виявлення рівня обізнаності респондентів із принципами академічної добросесності, вміннями оформлення посилань, розумінням відповідальності за плагіат і досвідом використання антиплагіатних систем.

Результати. Анкетування виявило три рівні обізнаності випускників: високий рівень знань продемонстрували 7% респондентів, середній рівень – 69%, низький рівень – 25%. Респонденти з низьким рівнем знань не володіли базовими навичками коректного посилання на джерела та недостатньо усвідомлювали відповідальність за порушення академічної добросесності. Більшість опитаних мали фрагментарні знання та потребували додаткових тренінгів і методичної підтримки. Аналіз наукових джерел підтвердив зростання ролі цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, у формуванні академічної добросесності серед студентів-медиків та викладачів. Формування усвідомленого ставлення до принципів академічної добросесності серед здобувачів медичної освіти та науково-педагогічних працівників є запорукою

підвищення якості освітнього процесу, розвитку критичного мислення, здатності до самостійного аналізу наукових джерел і прийняття обґрунтованих професійних рішень.

Висновки. Академічна доброчесність є фундаментальним елементом медичної освіти, що формує професійну етику та деонтологічну компетентність майбутніх лікарів. Результати дослідження вказують на необхідність системних заходів: інтеграції спеціальних дисциплін, запровадження практичних кейсів, підвищення кваліфікації викладачів щодо використання штучного інтелекту в освітньому процесі та розроблення методичних рекомендацій із дотримання етичних норм у науково-освітній діяльності. Реалізація принципів академічної доброчесності створює підґрунтя для розвитку довіри в суспільстві, формування професійних еліт держави та забезпечення гідного рівня життя населення через підвищення ефективності та безпеки медичної допомоги.

Ключові слова: академічна доброчесність, деонтологія, етична компетентність, медична освіта, плагіат, штучний інтелект в освіті.

Academic Integrity as the Foundation of Professional Ethics in Medical Education

Serhii Suprunenko,

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Surgery No. 2,

Poltava State Medical University, Poltava, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0001-7635-5594>

Tetiana Shkolnikova,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Department of Philosophy and Social Sciences, National Pirogov Memorial Medical University of Vinnytsya, Vinnytsya, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0025-2326>

Tetiana Volosheniuk,

Doctor of Philosophy, Associate Professor of the Department of Pharmacy and Pharmacology, Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1477-941X>

Abstract. *In the context of the transformation of the higher education system, the issue of establishing and maintaining the principles of academic integrity has become particularly relevant, as the outcomes of medical activity directly affect human health, life, and safety. Academic integrity in the medical field encompasses not only the prevention of violations such as plagiarism, fabrication, or falsification of data, but also the development of a culture of responsible use of scientific information, proper research conduct, and adherence to ethical standards of clinical practice.*

Purpose. *The purpose of this study is to analyze the current state of compliance with academic integrity standards in higher medical education in Ukraine and to develop recommendations for their implementation in the educational process of medical institutions.*

Methods. *The study is based on the analysis of current regulatory and legal acts of Ukraine governing academic integrity, a systematic review of scientific works by Ukrainian and foreign scholars, as well as an empirical study through a survey of graduates from Poltava State Medical University, National Pirogov Memorial Medical University, and Lesya Ukrainka Volyn National University. The questionnaire contained ten questions aimed at identifying the level of respondents' awareness of the principles of academic integrity, their skills in formatting references, understanding of responsibility for plagiarism, and experience in using anti-plagiarism systems.*

Results. *The survey identified three levels of graduates' awareness: a high level of knowledge was demonstrated by 7% of respondents, a medium level by 69%, and a low level by 25%. Respondents with a low level of knowledge lacked basic skills in proper source citation and demonstrated insufficient awareness of responsibility for violations of academic integrity. The majority of respondents had fragmented knowledge and required additional training and methodological support. The analysis of scientific sources confirmed the growing role of digital technologies, particularly artificial intelligence, in shaping academic integrity among medical students and faculty. The formation of a conscious and responsible attitude toward the principles of academic integrity among medical education learners and academic staff is a key factor in improving the quality of the educational process, fostering critical thinking, developing the ability to independently analyze scientific sources, and making well-grounded professional decisions.*

Conclusions. *Academic integrity is a fundamental element of medical education that shapes professional ethics and the deontological competence of future physicians. The study results indicate the need for systematic measures, including the integration of specialized courses, the introduction of practical case-based learning, professional development of faculty in the use of artificial intelligence in the educational process, and the development of methodological guidelines for compliance with ethical standards in scientific and educational activities. The implementation of academic integrity principles provides a foundation for building public trust, forming professional elites of the state, and ensuring an adequate quality of life for the population through increased effectiveness and safety of medical care.*

Keywords: *academic integrity, deontology, ethical competence, medical education, plagiarism, artificial intelligence in education.*

Постановка проблеми. Сучасна система вищої медичної освіти орієнтована не лише на засвоєння здобувачами ґрунтовних теоретичних знань і формування практичних умінь, а й на розвиток етичної зрілості, професійної відповідальності та високого рівня соціальної свідомості майбутніх лікарів. У цьому контексті динамічні трансформації у сфері охорони здоров'я зумовлюють потребу в перегляді й удосконаленні підходів до підготовки медичних кадрів, зокрема щодо формування деонтологічної компетентності.

З огляду на це важливим чинником зазначеного процесу є академічна доброчесність, яка визначає нормативні орієнтири та культуру поведінки здобувачів медичної освіти й науково-педагогічних працівників. Водночас вона формує рівень довіри до результатів освітньої діяльності та наукових досліджень, а також впливає на етичний імідж і репутацію закладів медичної освіти. Отже, дотримання принципів академічної доброчесності становить підґрунтя забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців і легітимності набутих ними професійних компетентностей.

Крім того, у медичній освіті академічна доброчесність має не лише нормативно-регулятивне значення, а й виконує виховну функцію, оскільки сприяє формуванню професійної етики та готовності майбутніх лікарів діяти відповідно до моральних стандартів у практичній діяльності. Її базові принципи – чесність, відповідальність, справедливість, взаємна довіра, повага та моральна відвага – узгоджуються із засадами медичної деонтології та сприяють становленню цілісної, морально зрілої особистості лікаря.

Зважаючи на наведене, особливого значення набуває педагогічна деонтологія, яка регламентує дотримання морально-етичних норм усіма учасниками освітнього процесу, забезпечує етичну взаємодію між викладачами й здобувачами освіти та створює умови для формування професійної культури, заснованої на принципах академічної доброчесності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових і прикладних джерел засвідчує інтенсивну трансформацію освітнього процесу під впливом цифрових технологій, інструментів штучного інтелекту та глобалізаційних чинників. У цьому контексті О. Ю. Бойко [1] обґрунтовує доцільність міждисциплінарного підходу до феномену віртуальної комунікації, що дедалі більше визначає способи навчальної взаємодії та обміну знаннями. Крім того, питання впровадження штучного інтелекту в освітню практику актуалізуються результатами всеукраїнського дослідження щодо перспектив його застосування в загальній середній освіті, оприлюдненими МОН України [6]. Водночас А. А. Висоцький, О. О. Суріков і С. В. Василюк-Зайцева [3] висвітлюють розвиток штучного інтелекту в медицині, зокрема можливості автоматизації окремих клінічних та освітніх процедур, а дослідження Kantar Україна [4] фіксує суспільний інтерес до таких технологій поряд із застереженнями щодо їх широкого застосування.

З огляду на це окрему увагу приділено проблематиці використання цифрових інструментів у забезпеченні академічної доброчесності. Зокрема, А. Р. Вергун, Ю. М. Мацях, С. П. Ягело, О. М. Вергун і Л. Ф. Драгочинська [2] аналізують перспективи розвитку систем перевірки унікальності та підкреслюють їх значення для медичної освіти. У праці Ф. Р. Еліалі (F. R. Elali) та Л. Н. Рачида (L. N. Rachid) [8] окреслено ризики фабрикації наукових текстів із використанням генеративного штучного інтелекту та пов'язані з цим практики плагіату, що посилює вимоги до контролю доброчесності та прозорості дослідницьких процедур.

У цьому контексті О. О. Уварова та О. О. Пастухов [5] акцентують, що використання штучного інтелекту у вищій медичній освіті може підтримувати принципи академічної доброчесності за умови методичного супроводу та чітко визначених етичних орієнтирів.

Отже, сучасні дослідження репрезентують комплексний підхід до формування академічної доброчесності, який поєднує нормативно-правові засади, педагогічні стратегії та цифрові технології перевірки унікальності, а також передбачає узгодження технологічних рішень із морально-етичними практиками задля підвищення якості освіти й наукової діяльності.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання наукового інтересу до академічної доброчесності у вищій освіті, низка аспектів її реалізації в системі медичної підготовки залишається недостатньо дослідженою. Переважна частина наукових праць зосереджена на нормативно-правовому забезпеченні академічної доброчесності та загальних механізмах запобігання академічним порушенням. Водночас специфіка впровадження цих принципів у медичній освіті з урахуванням деонтологічних і клінічних особливостей потребує подальшого наукового опрацювання. Зокрема, не досить вивченими є питання інтеграції принципів академічної доброчесності в процес формування деонтологічної компетентності майбутніх лікарів, а також їх вплив на готовність здобувачів освіти дотримуватися етичних норм у подальшій клінічній практиці. Крім того, окремого аналізу потребують педагогічні умови та методичні інструменти формування культури академічної доброчесності в закладах вищої медичної освіти, зокрема роль викладача як носія етичних цінностей і зразка професійної поведінки.

Отже, наявність зазначених прогалин зумовлює потребу в комплексному вивченні академічної доброчесності в медичній сфері з урахуванням її етичного, педагогічного та професійного вимірів, що визначає актуальність подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті.

Мета статті – комплексний аналіз стану академічної доброчесності у вищій медичній освіті України та окреслення педагогічних і цифрових чинників, що зумовлюють її дотримання в сучасних умовах.

Завдання статті:

- 1) проаналізувати теоретичні та нормативно-правові засади академічної доброчесності у вищій медичній освіті й окреслити її зв'язок із професійною етикою та деонтологічною компетентністю;
- 2) оцінити рівень дотримання й обізнаності щодо принципів академічної доброчесності в медичному освітньому середовищі (за результатами опитування) та визначити типові труднощі цитування і використання антиплагіатних інструментів;
- 3) розробити практичні рекомендації для закладів вищої медичної освіти щодо посилення імплементації академічної доброчесності з урахуванням методичного супроводу та етичного застосування цифрових технологій і штучного інтелекту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Євроінтеграційний курс України у сфері освіти зумовлює інтенсивне впровадження інноваційних підходів, спрямованих на приведення національної системи вищої освіти у відповідність до міжнародних, зокрема європейських, стандартів якості. У цьому контексті актуалізується комплексне оновлення вищої медичної освіти, що пов'язано зі зростанням вимог до підготовки конкурентоспроможних фахівців для національного та європейського ринків праці. З огляду на це якість професійної підготовки в закладах вищої медичної освіти, а також визнання українських дипломів у європейському освітньому просторі виступають визначальними чинниками професійної мобільності та працевлаштування випускників.

Сучасна вища медична освіта перебуває в процесі трансформації, і однією з передумов її сталого розвитку є інтеграція принципів академічної доброчесності в освітню, викладацьку та науково-дослідну діяльність. Водночас поняття «доброчесність» інтерпретується неоднозначно, що зумовлює потребу в його теоретичному уточненні. Аналіз наукових і філософських джерел засвідчує,

що уявлення про доброчесність мають історико-філософське підґрунтя та формувалися ще в працях античних мислителів [8].

Зокрема, Арістотель і Сократ розглядали доброчесність як сукупність моральних якостей, серед яких провідними є чесність, розсудливість і справедливість. У межах англійської філософської традиції Дж. Бентам (J. Bentham) і Дж. Мур (G. Moore) наголошували на протиставленні доброчесності особистій вигоді, трактуючи її як моральний обов'язок людини. Крім того, німецький філософ Г. Радбрух (G. Radbruch) визначав доброчесність як позитивну моральну характеристику особистості, що відображає рівень її моральної свідомості та поведінки [10].

Отже, доброчесність доцільно розглядати як багатовимірну філософську категорію, зміст якої охоплює сукупність моральних якостей особистості, відповідальне ставлення до діяльності, професійну компетентність, а також комплекс умінь і здатностей, що забезпечують етичну поведінку людини в різних сферах життєдіяльності.

Водночас академічна доброчесність є базовою передумовою забезпечення якості освіти, оскільки підтримує функціонування освітньої системи, зорієнтованої на формування реальних знань, практичних умінь і професійних компетентностей у здобувачів вищої освіти, аспірантів і молодих науковців, а не лише на формальне підтвердження освітнього рівня шляхом отримання відповідних кваліфікаційних документів [2].

У цьому контексті роль вищої освіти безпосередньо пов'язується з подальшою професійною діяльністю випускників. Зокрема, І. Бичук, О. Карпенко, О. Сонешко, А. Лазарева та Г. Різак [7] підкреслюють, що набуті знання й навички, а також дотримання норм академічної доброчесності визначають не лише рівень фахової підготовки, а й сформованість комунікативної культури, готовність до професійної взаємодії з пацієнтами та

колегами й відкритість до соціального середовища, що є важливими складниками професійної придатності поряд із теоретичною підготовкою.

Крім того, актуальним напрямом сучасних досліджень є вплив технологій штучного інтелекту на освітній процес і, відповідно, на формування академічної доброчесності в здобувачів медичної освіти та викладачів. Так, у праці С. Витвицької [13] проаналізовано особливості використання інструментів штучного інтелекту викладачами під час підготовки до занять і наголошено, що за умов активної цифровізації зберігаються труднощі, пов'язані із залученням сучасних технологій до освітньої практики. З огляду на це, попри виразну зацікавленість викладачів у застосуванні штучного інтелекту, стримувальними чинниками залишаються технічні обмеження та недостатня визначеність методичних рекомендацій щодо педагогічно обґрунтованого використання відповідних інструментів. Отже, технології штучного інтелекту створюють додаткові можливості для підвищення якості вищої освіти, однак їх ефективна інтеграція потребує системного підходу, належного ресурсного забезпечення та нормативного врегулювання.

З метою оптимізації використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти доцільним є запровадження систематичних програм підвищення кваліфікації для викладачів. Такі програми мають охоплювати як розвиток технічних компетентностей, так і формування педагогічно обґрунтованих підходів до застосування штучного інтелекту в освітньому процесі. Крім того, важливим завданням є інвестування в локалізацію інструментів штучного інтелекту з урахуванням української мови та специфіки національних освітніх програм.

У цьому контексті О. Бойко [1] та А. Ільїна [10] підкреслюють, що використання штучного інтелекту для адаптації освітнього контенту може підвищувати результативність навчальних програм і стимулювати розвиток нових підходів до оцінювання навчальних досягнень, що підтверджується

практиками провідних університетів США та Великої Британії. Водночас ефективна інтеграція відповідних технологій потребує дотримання етичних засад освітнього процесу, зокрема принципів чесності, прозорості та відкритості як з боку здобувачів освіти, так і з боку викладачів.

Зважаючи на наведене, пріоритетними завданнями визначено:

- формування й утвердження культури академічної доброчесності, що ґрунтується на принципах відкритості, чесності та персональної відповідальності в навчальній і науково-дослідній діяльності;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними засадами академічної доброчесності та усвідомлення значущості їх неухильного дотримання в освітньому процесі;
- забезпечення консультативної й методичної підтримки здобувачів освіти під час підготовки курсових робіт, студентських наукових тез, дослідницьких публікацій і кваліфікаційних робіт магістерського рівня [10].

Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає самостійне виконання всіх видів навчальних завдань, а також завдань поточного й підсумкового контролю результатів навчання. Для осіб з особливими освітніми потребами відповідні вимоги реалізуються з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей та потребностей. Водночас невід'ємною складовою академічно доброчесної поведінки є коректне посилання на джерела в разі використання чужих ідей, положень або фактів, дотримання вимог законодавства у сфері авторського права, а також подання правдивих і достовірних відомостей щодо результатів власної навчальної, наукової чи творчої діяльності.

Запровадження принципів академічної доброчесності в закладах вищої медичної освіти означає, що всі учасники освітнього та науково-дослідного процесу, зокрема здобувачі освіти, викладачі й науковці, мають орієнтуватися на засади чесної праці, відповідального навчання та етичної поведінки. З огляду на

це академічна доброчесність постає складником академічної культури та визначає морально-ціннісні орієнтири освітнього середовища [2].

Відповідно, особливої ваги набуває системне роз'яснення ключових положень академічної доброчесності здобувачам і молодим науковцям у межах навчальної, виховної та дослідницької діяльності. Крім того, саме студентська молодь розглядається як важливий носій і поширювач етичних стандартів, моральних цінностей та доброчесних практик у сфері освіти й науки.

Отже, імплементація принципів академічної доброчесності в закладах вищої медичної освіти корелює з підвищенням якості освітніх результатів, зміцненням репутації закладів вищої освіти, розширенням міжнародного визнання дипломів і зростанням конкурентоспроможності випускників на європейському та світовому ринках праці [15]. Водночас проблематика академічної доброчесності має глобальний характер, що підтверджується її системним висвітленням у міжнародному науковому дискурсі.

Узагальнення та впровадження кращих світових практик у діяльність українських закладів освіти й наукових установ може сприяти результативній реалізації принципів академічної доброчесності та підвищенню якості освітнього й наукового процесів. Зважаючи на це, академічна доброчесність розглядається як вагомий орієнтир розвитку сучасної освіти й інструмент забезпечення якості та результативності науково-освітньої діяльності [12].

У межах цього дослідження проведено опитування випускників випускників Полтавського державного медичного університету, Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова та Волинського національного університету імені Лесі Українки з метою з'ясування рівня їх задоволеності наданими знаннями щодо дотримання норм академічної доброчесності під час проходження інтернатури. Для цього розроблено анкету-опитувальник, що містила ключові запитання про розуміння академічної

доброчесності та значущість дотримання її принципів у медичній сфері. Зокрема, структуру анкети подано нижче (табл. 1).

Таблиця 1

Анкета-опитувальник для випускників про академічну доброчесність

№	Запитання	Варіанти відповіді
1	Чи знайомі Ви з поняттям «академічна доброчесність»?	☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
2	З яких джерел Ви отримали знання про академічну доброчесність?	☐ Навчальні дисципліни ☐ Викладачі ☐ Самоосвіта ☐ Нормативні документи ☐ Інше
3	Чи вивчались питання академічної доброчесності під час Вашого навчання в університеті?	☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
4	Наскільки зрозумілими для Вас є принципи академічної доброчесності?	☐ Повністю зрозумілі ☐ Частково зрозумілі ☐ Незрозумілі
5	Які принципи академічної доброчесності Ви вважаєте найважливішими?	☐ Чесність ☐ Відповідальність ☐ Справедливість ☐ Довіра

		☐ Повага
6	Чи вмієте Ви правильно оформлювати посилання на наукові джерела?	☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
7	Чи знаєте Ви, що таке плагіат та його види?	☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
8	Чи ознайомлені Ви з відповідальністю за порушення академічної доброчесності?	☐ Так ☐ Частково ☐ Ні
9	Чи користувалися Ви антиплагіатними системами під час навчання?	☐ Так ☐ Ні
10	Чи достатньо, на Вашу думку, уваги приділяється академічній доброчесності у закладі вищої освіти?	☐ Так ☐ Частково ☐ Ні

Джерело: авторська розробка

З метою узагальнення емпіричних результатів і встановлення рівня сформованості відповідних компетентностей здійснено інтерпретацію даних анкетування випускників. Отримані результати засвідчують різнорівневий характер сформованості знань і розуміння принципів академічної доброчесності серед випускників Полтавського державного медичного університету, Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова та Волинського національного університету імені Лесі Українки.

За результатами анкетування встановлено, що 72 % випускників частково знайомі з поняттям академічної доброчесності, тоді як 8 % респондентів продемонстрували повну обізнаність, а 20 % зазначили, що не мають достатніх знань із цього питання. Основними джерелами отримання інформації про академічну доброчесність для 68 % опитаних стали навчальні дисципліни та викладачі, тоді як 10 % респондентів здобували такі знання шляхом самоосвіти або через опрацювання нормативних документів, а 22 % мали фрагментарні або несистемні уявлення.

Питання академічної доброчесності, за оцінками 65 % випускників, розглядалися під час навчання лише частково; 7 % опитаних підтвердили їх системне вивчення, водночас 28 % зазначили, що такі питання фактично не висвітлювалися. Принципи академічної доброчесності є повністю зрозумілими лише для 6 % респондентів, частково зрозумілими – для 70 %, тоді як 24 % випускників визнали їх незрозумілими.

Аналіз відповідей засвідчив, що чесність і відповідальність як ключові принципи академічної доброчесності визначили 67 % опитаних, комплексне усвідомлення всіх принципів (чесності, справедливості, довіри та поваги) продемонстрували 9 %, а 24 % обмежилися вибором одного принципу або не змогли визначити їх значущість. Часткове володіння навичками правильного оформлення посилань на наукові джерела засвідчили 71 % випускників, упевнено володіють цими навичками 6 %, тоді як 23 % не вміють коректно оформлювати бібліографічні посилання.

Загальне уявлення про плагіат та його основні види мають 73 % респондентів, повною мірою обізнаними є лише 5 %, а 22 % не володіють достатніми знаннями з цього питання. Ознайомленими з відповідальністю за порушення академічної доброчесності лише частково є 66 % опитаних, чітко усвідомлюють можливі наслідки 8 %, тоді як 26 % не знають про встановлену відповідальність. Антиплагіатними системами під час навчання користувалися

68 % випускників, однак регулярне та усвідомлене застосування таких інструментів характерне лише для 6 %, тоді як 26 % респондентів не використовували їх узагалі. Оцінюючи рівень уваги до проблем академічної доброчесності, 68 % опитаних зазначили, що їй приділяється частково достатньо уваги, 7 % повністю задоволені існуючим рівнем, а 25 % вважають його недостатнім, що свідчить про необхідність подальшого посилення системної роботи з формування академічної культури у здобувачів вищої освіти. Всі оброблені відповіді респондентів також відображені в таблиці нижче (табл. 2).

Таблиця 2

Результати опитування респондентів (випускників Полтавського державного медичного університету, Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова та Волинського національного університету імені Лесі Українки) щодо академічної доброчесності

№	Запитання (узагальнено)	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
1	Обізнаність з поняттям	8 %	72 %	20 %
2	Джерела знань	10 %	68 %	22 %
3	Вивчення під час навчання	7 %	65 %	28 %
4	Розуміння принципів	6 %	70 %	24 %
5	Усвідомлення принципів	9 %	67 %	24 %
6	Оформлення посилань	6 %	71 %	23 %
7	Знання про плагіат	5 %	73 %	22 %
8	Знання відповідальності	8 %	66 %	26 %
9	Використання антиплагіату	6 %	68 %	26 %
10	Оцінка уваги в університеті	7 %	68 %	25 %

Джерело: авторська розробка

З огляду на це респондентів доцільно диференціювати на три групи відповідно до рівня обізнаності.

Низький рівень знань (25% респондентів). Чверть опитаних продемонструвала недостатню обізнаність щодо змісту академічної

доброчесності. Зокрема, представники цієї групи переважно не могли чітко окреслити складники відповідного поняття, не володіли базовими знаннями про правила посилань на джерела та не були повною мірою поінформовані про відповідальність за порушення академічної доброчесності, зокрема за плагіат. Відповідно, ці респонденти рідко застосовували антиплагіатні системи під час навчання й не завжди усвідомлювали значущість доброчесної поведінки в науково-освітньому процесі. Крім того, вони найчастіше зазначали, що в освітній програмі питанням академічної доброчесності приділяли недостатню увагу, внаслідок чого практичні навички дотримання етичних норм були сформовані неповною мірою.

Середній рівень знань (69% респондентів). Переважна більшість опитаних засвідчила середній рівень обізнаності з питань академічної доброчесності. Ці респонденти загалом розуміють базові принципи доброчесності, зокрема чесність, відповідальність, справедливість і повагу до результатів чужої праці. Водночас їхні знання мають фрагментарний характер: у типових ситуаціях вони здатні коректно оформлювати джерела, однак не завжди впевнено застосовують відповідні правила у складніших випадках, зокрема під час виконання науково-дослідних завдань або підготовки кваліфікаційних робіт. Тож, попри орієнтацію в загальних етичних нормах і усвідомлення наслідків порушення академічної доброчесності, ця група потребує додаткових тренінгів, практико-орієнтованих кейсів і методичних рекомендацій для цілісного формування доброчесної поведінки.

Високий рівень знань (7% респондентів). Невелика частина випускників продемонструвала високий рівень обізнаності та ґрунтовне розуміння принципів академічної доброчесності. Представники цієї групи чітко знають правила посилання на джерела, усвідомлюють значення академічної етики в науково-освітній діяльності та послідовно застосовують принципи доброчесності під час підготовки навчальних і наукових робіт. Вони також розуміють зв'язок

академічної доброчесності з професійною етикою медичного працівника та її вплив на репутацію університету, довіру до наукових результатів і власну професійну компетентність. Отже, випускники цієї групи демонструють сформованість критичного мислення щодо етичних питань і готовність дотримуватися високих стандартів у подальшій практичній та науковій діяльності.

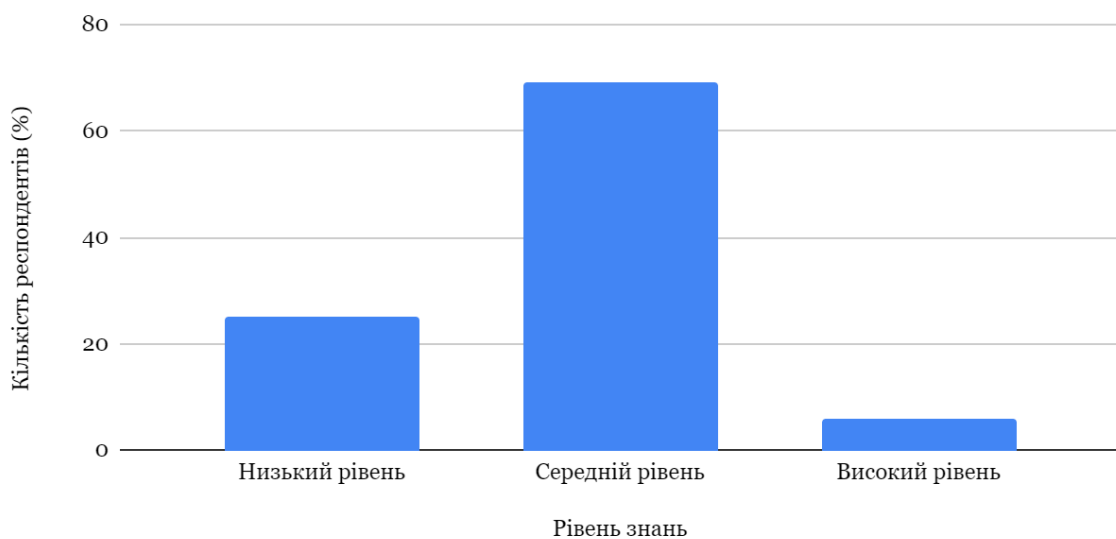

Рис. 1. Розподіл випускників за рівнем знань щодо академічної доброчесності

Джерело: авторська розробка

Аналіз результатів засвідчив, що, попри переважання середнього рівня обізнаності з питань академічної доброчесності серед випускників, суттєва частка респондентів (25%) продемонструвала низький рівень знань, що вказує на потребу посилення цілеспрямованої освітньої роботи в зазначеному напрямі. Водночас незначна частка опитаних характеризується високим рівнем відповідних компетентностей, що актуалізує запровадження системних заходів, зокрема інтеграцію тематичних модулів у навчальні компоненти, організацію тренінгів і практико-орієнтованих кейсів, а також забезпечення постійного методичного супроводу навчально-наукової діяльності з боку викладачів. Реалізація таких підходів сприятиме формуванню в майбутніх медичних

фахівців не лише теоретичних уявлень, а й практичних умінь дотримання етичних норм, що позитивно позначатиметься на якості навчання, результативності наукової діяльності та професійній репутації закладу вищої освіти.

Висновки. Академічна доброчесність є базовою складовою частиною сучасної медичної освіти, оскільки інтегрує етичні, педагогічні та професійні виміри підготовки майбутніх лікарів. Вона визначає ціннісні орієнтири здобувачів освіти, підтримує розвиток відповідальності, чесності, справедливості та поваги до результатів інтелектуальної праці, а також забезпечує довіру до результатів навчання і наукових досліджень. У межах медичної освіти академічна доброчесність виконує не лише регулятивну, а й виховну функцію, сприяючи становленню професійної етики та деонтологічної компетентності.

Євроінтеграційні процеси, інтернаціоналізація освітнього простору та орієнтація на відповідність міжнародним стандартам посилюють актуальність інституційного впровадження принципів академічної доброчесності в закладах вищої медичної освіти України. Дані опитування засвідчили, що серед випускників ЗВО переважає середній рівень обізнаності (69%), водночас 25% респондентів мають низький рівень, а високий рівень продемонструвала незначна частка опитаних. З огляду на це доцільним є посилення освітньої та виховної роботи через тренінги, практико-орієнтовані кейси й систематичний методичний супровід навчально-наукової діяльності викладачами.

Крім того, інтеграція цифрових технологій, зокрема інструментів штучного інтелекту, створює додаткові можливості для підвищення якості освітнього процесу та підтримки доброчесних практик, однак потребує належної підготовки викладачів, розроблення методичних рекомендацій і унормування етичних засад застосування таких технологій.

Отже, послідовне формування академічної доброчесності в здобувачів і молодих науковців забезпечує підвищення якості освіти, зміцнення репутації університетів, розширення міжнародного визнання дипломів і підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Системна робота в цьому напрямі сприятиме утвердженню високих моральних стандартів, розвитку професійної культури та відповідальної науково-освітньої діяльності в медичній сфері.

Список використаних джерел

1. Бойко О. Ю. Інтердисциплінарний огляд феномену віртуальної комунікації. *Академічні візії. Серія: Педагогіка*. 2023. Вип. 23. С. 1–10.
2. Вергун А. Р., Мацяк Ю. М., Ягело С. П., Вергун О. М., Драгочинська Л. Ф. Академічна доброчесність та цифрові технології перевірки унікальності: перспективи розвитку антиплагіатних систем у медицині. *Молодий вчений*. 2025. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/download/150/2448/5094-1> (дата звернення: 28.10.2025).
3. Висоцький А. А., Суріков О. О., Василюк-Зайцева С. В. Розвиток штучного інтелекту в сучасній медицині. *Український медичний часопис*. 2023. № 2 (154) – III/IV. URL: <https://umj.com.ua/uk/publikatsia-241221-rozvitok-shtuchnogo-intelektu-v-suchasnij-meditsini> (дата звернення: 28.10.2025).
4. І вабить, і страшить: рік буму довкола ШІ : дослідження Kantar Україна. URL: <https://www.kantar.com/ua/inspiration/consumers/ai-in-ukraine> (дата звернення: 28.10.2025).
5. Уварова О. О., Пастухов О. О. Потенціал використання штучного інтелекту у вищій медичній освіті та академічна доброчесність. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в*

медицині) : зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28–29 лютого 2024 року). Запоріжжя : ЗДМФУ, 2024. С. 313.

6. Результати всеукраїнського дослідження про перспективи ШІ в загальній середній освіті. Міністерство освіти і науки України : офіц. вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/rezultati-vseukrayinskogodoslidzhennya-pro-perspektivi-shi-v-zagalnij-serednij-osviti> (дата звернення: 28.10.2025).

7. Bychuk I., Karpenko O., Sonechko O., Lazareva A., Rizak G. The Role of Higher Education in Promoting Socio-Economic Mobility: A Bibliographic Review. *Futurity Education*. 2025. № 5(1). P. 110–130. DOI: 10.57125/FED.2025.03.25.07

8. Elali F. R., Rachid L. N. AI-generated research paper fabrication and plagiarism in the scientific community. *Patterns*. 2023. Vol. 4, № 3. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666389923000430> (date of access: 28.10.2025)

9. Hamerman E. J., Aggarwal A., Martins C. An investigation of generative AI in the classroom and its implications for university policy. *Quality Assurance in Education*. 2025. Vol. 33, no. 2. P. 253–266. DOI: 10.1108/QAE-08-2024-0149

10. Ilyina A. Innovative Approaches to the Education System in Higher Education Institutions and Specialized Sectoral Establishments. *International Science Journal of Education and Linguistics*. 2025. Vol. 4, No. 2. P. 34–55. DOI: 10.46299/j.isjel.20250402.04

11. Kucher V., Rozhnova T. The Application of Innovations in the Process of Organizing the Educational Process of Higher Education Applicants for Master's Degree. *Ukrainian Pedagogical Journal*. 2023. № 3. P. 155–162. DOI: 10.32405/2411-1317-2023-3-155-162

12. Shalgimbekova K., Smaglyi T., Kalimzhanova R., Suleimenova Z. Innovative Teaching Technologies in Higher Education: Efficiency and Student Motivation. *Cogent Education*. 2024. № 11(1). DOI: 10.1080/2331186X.2024.2425205

13. Transformation of teaching strategies in higher education in the context of the development of artificial intelligence. *Periodicals of Engineering and Natural Sciences*. 2025. Vol. 13, no. 4. P. 849–858. DOI: 10.21533/pen.v13.i4.1257

14. Wang S., Wang F., Zhu Z., Wang J., Tran T., Du Z. Artificial Intelligence in Education: A Systematic Literature Review. *Expert Systems with Applications*. 2024. Vol. 252. 124167. DOI: 10.1016/j.eswa.2024.124167

15. Whitehead T. Training and Development: Investing in Employees Through Assessment. *Scholar Chatter*. 2022. № 3(1). P. 1–6. DOI: 10.47036/sc.3.1.1-6.2022